

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
DLA TERENU POWIATU TCZEWSKIEGO
NA LATA 2010-2032**

Tczew, maj 2010 r.

**Program opracowała:
Grażyna Leśniewska
z Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska
Starostwa Powiatowego w Tczewie**

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	6
2. Cel i zadania programu	6
3. Ogólna charakterystyka wyrobów zawierających azbest.....	7
4. Zagrożenie dla zdrowia ludzi wynikające z obecności azbestu w środowisku	8
5. Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest	8
6. Diagnoza aktualnego stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest w powiecie tczewskim	31
7. Zadania służące realizacji celów programu	40
8. Harmonogram realizacji programu	41
9. Koszty realizacji programu	43
10. Źródła finansowania	43
11. Zarządzanie programem	44
12. Wykaz obowiązujących aktów prawnych	45

SPIS TABEL

Tabela nr 1.	Ilości [m ²] i stopnie uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe dla budownictwa) w powiecie tczewskim w podziale na gminy. Stan na 31 grudnia 2007 r	32
Tabela nr 2.	Ilości [Mg] i stopnie uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe dla budownictwa) w powiecie tczewskim w podziale na gminy. Stan na 31 grudnia 2007 r.....	33
Tabela nr 3.	Stan techniczny wyrobów zawierających azbest w powiecie tczewskim.....	34
Tabela nr 4.	Wskaźniki nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe dla budownictwa) w podziale na gminy. Stan na 31 grudnia 2007 r.	35
Tabela nr 5.	Ilości użytkowanych rur azbestowo-cementowych. Stan na 31 grudnia 2007 r	36
Tabela nr 6.	Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest na terenie Polski, według stanu na 1 stycznia 2010 r.....	36
Tabela nr 7.	Harmonogram realizacji zadań	41
Tabela nr 8.	Koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych	43
Tabela nr 9.	Koszt budowy nowej kwatery do składowania odpadów azbestowych w powiecie tczewskim	43
Tabela nr 10.	Wskaźniki monitorowania dla programu usuwania wyrobów zawierających azbest	45

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek nr 1.	Lokalizacja projektowanej kwatery przeznaczonej do składowania odpadów zawierających azbest w powiecie tczewskim	42
----------------------	--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1.	Procentowy udział właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest w powiecie tczewskim	33
Wykres nr 2.	Udział wyrobów zawierających azbest [Mg] w poszczególnych gminach powiatu tczewskiego	34
Wykres nr 3.	Procentowy udział wyrobów zawierających azbest ze względu na stopień pilności w powiecie tczewskim	35

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Nr 1.	Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.....	50
Nr 2.	Informacje o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania ...	53
Nr 3.	Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.....	54
Nr 4.	Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania.....	55
Nr 5.	Wykaz podmiotów wytwarzających odpady zawierające azbest na terenie powiatu tczewskiego w oparciu o decyzje Starosty Tczewskiego zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (stan na dzień 30 kwietnia 2010 r.).....	56

1. WPROWADZENIE

Obowiązujący od 14 maja 2002 r. 30-letni „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” wskazuje na potrzebę oczyszczenia kraju z azbestu oraz wyrobów zawierających azbest. Mineral mający szerokie zastosowanie przede wszystkim do produkcji wyrobów budowlanych, z uwagi na chorobotwórcze działanie został wycofany z produkcji oraz zakazano jego stosowania. Prawidłowe zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest zapewnia bezpieczeństwo jedynie przez około 30 lat. Po tym okresie stan większości z nich ulega pogorszeniu, czego konsekwencją jest uwalnianie włókien azbestowych stwarzających zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Działania dotyczące postępowania z azbestem, wynikające z procedur ustawowych, obligują samorządy wszystkich szczebli do uczestniczenia w tym procesie, dla zapewnienia ochrony życia i zdrowia ludzi oraz ochrony środowiska naturalnego. Ustalone działania w tym zakresie na poszczególnych poziomach zarządzania pozwolą ocenić skalę zagrożenia azbestem oraz rozpocząć proces likwidacji wyrobów zawierających go z zachowaniem zasady zapobiegania i zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska azbestem.

Opracowany na szczeblu powiatowym „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu tczewskiego na lata 2010-2032”, zwany w skrócie „Programem” ujmuje skalę problemu oraz przedstawia sposób jego rozwiązania.

2. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celem programu jest:

- doprowadzenie do stopniowego oczyszczenia terenu powiatu tczewskiego z wyrobów zawierających azbest,
- przedstawienie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców powiatu tczewskiego spowodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym czasie, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- pomoc mieszkańcom powiatu w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo-azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Zadania programu:

- oszacowanie ilości i rozmieszczenia wyrobów azbestowych na terenie powiatu tczewskiego,
- oszacowanie kosztów oraz przeprowadzenie analizy możliwości pozyskania środków finansowych na realizację „Programu”,
- mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia szkodliwego azbestu,
- zapewnienie bezpiecznego usuwania i unieszkodliwiania azbestu poprzez wydawanie stosownych decyzji firmom budowlanym i transportowym,
- określenie ilości i wielkości niezbędnych składowisk przeznaczonych do unieszkodliwienia odpadów azbestowych oraz propozycji ich lokalizacji.

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Azbest jest to nazwa handlowa grupy 6 różnych minerałów włóknistych powstałych w drodze procesów metamorficznych. Niezależnie od różnic chemicznych są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie. W Polsce nie występują złoża azbestu nadające się do eksploatacji.

Minerały te pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami różnych metali. Wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia. Najgroźniejszy z nich jest niebieski (krocidolit). Największe zastosowanie przemysłowe ma azbest biały (chryzotyl), następnie azbest niebieski oraz brązowy (amosyt).

Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne, takie jak odporność na bardzo wysokie temperatury, ścieranie, odporność na działanie kwasów, zasad, wody morskiej. Charakteryzuje się także dużą sprężystością i wytrzymałością mechaniczną.

Dzięki swoim właściwościom izolacyjnym, termicznym i elektrycznym wykorzystywany jest w wielu dziedzinach gospodarki, znalazł zastosowanie w ok. 5000 wyrobach. Przez ostatnie sto lat azbest był wykorzystywany do produkcji materiałów budowlanych głównie w postaci:

- wyrobów azbestowo-cementowych np. płyty dachowe i elewacyjne, rury ciśnieniowe, zawierających od 10 do 35% azbestu. (wyroby te są ogniotrwale, odporne na korozję i gnienie, wytrzymałe na działania mechaniczne),
- wyrobów izolacyjnych służących do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych, zawierających od 75 do 100% azbestu,
- wyrobów uszczelniających np. tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, które charakteryzują się wytrzymałością na ściskanie i dobrą elastycznością, zawierających od 25 do 98% azbestu,
- wyrobów ciernych np. okładziny cierne, taśmy hamulcowe, zawierających do 70% azbestu,
- wyrobów tekstylnych np. sznury, maty,
- wyrobów hydroizolacyjnych np. lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierających od 20 do 40 % azbestu.

W Polsce produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakazana *ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz.20 z późn. zm.)*. Zgodnie z ustawą w Polsce 28 września 1998 r. została całkowicie zakończona produkcja płyt azbestowo-cementowych.

Od 1 stycznia 2005 r. obowiązuje w Polsce jak i w całej Unii Europejskiej zakaz stosowania i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

4. ZAGROŻENIE DLA ZDROWIA LUDZI WYNIKAJĄCE Z OBECNOŚCI AZBESTU W ŚRODOWISKU

Azbest jest materiałem bardzo rozpowszechnionym w naszym codziennym życiu. Ma wiele niezaprzeczalnych pozytywnych właściwości jednak ma także negatywną stronę. Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W związku z tym znajduje się w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażania dróg oddechowych na wdychanie jego włókien. Oddychanie powietrzem, w którym znajdują się niewidzialne dla oka włókna azbestu może doprowadzić do szeregu chorób układu oddechowego np. łagodnych zmian opłucnowych, pylicy azbestowej, raka płuc, międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej.

Największe zagrożenie dla zdrowia stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które są dłuższe niż 5 mikrometrów o średnicy mniejszej niż 3 mikrometry i jednocześnie takie, których stosunek długości do średnicy jest większy od 3. Nieuszkodzone i zabezpieczone wyroby azbestowe nie stanowią istotnego zagrożenia dla organizmu ludzkiego. Zagrożenie zwiększa się wtedy, gdy naruszona zostaje struktura azbestu poprzez łamanie, kruszenie, cięcie a także poprzez naturalne starzenie się materiału. Właśnie wtedy istnieje możliwość uwalniania włókien do otoczenia.

Źródłami emisji są:

- niewłaściwe składowanie odpadów zawierających azbest,
- użytkowanie wyrobów azbestowych co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym,
- niewłaściwe usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest.

Narażenie na działanie azbestu może wystąpić w miastach przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, w obszarach w wyniku uszkodzeń ścian osłonowych i pokryć dachowych, u członków rodzin pracowników nieprzestrzegających przepisów i zasad bezpieczeństwa przy usunięciu i unieszkodliwieniu odpadów zawierających azbest oraz na terenach sąsiadujących z terenami przemysłowymi stosującymi wyroby azbestowe.

5. PRAWNE ASPEKTY UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Azbest zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska zaliczany jest do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność w wyniku, której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki jednostek samorządowych:

- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właściciele i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- udzielanie zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Obowiązki właścicieli zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzanie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) odpowiedniemu wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta (dot. osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami) corocznej aktualizacji informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania i wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone,
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami,
- przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy osób kierujących oraz pracowników fizycznych zabezpieczających i usuwających wyroby zawierające azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informację o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
- posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,

- zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy,
- zapewnienie warunków bezpieczeństwa usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- stosowanie opakowania i przygotowanie odpadów zawierających azbest do transportu,
- zapewnienie ochrony pracowników zatrudnionych przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest przed szkodliwym działaniem włókien azbestu i pyłu zawierającego azbest,
- oczyszczenie terenu z pyłu azbestowego i złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczenia azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz.1876) oraz z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz.649) założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004 r. Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa, wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki, jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.

W Polsce problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest wynika z przepisów prawa, które określają zasady prawidłowego postępowania. Na podstawie obowiązujących przepisów prawnych (według stanu na dzień 30.04.2010 r.) opracowano 7 procedur związanych z bezpiecznym postępowaniem z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

PROCEDURY:

GRUPA I Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1 – dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.

Procedura 2 – dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

GRUPA II Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest

Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu (terenu) instalacji.

GRUPA III Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

GRUPA IV Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

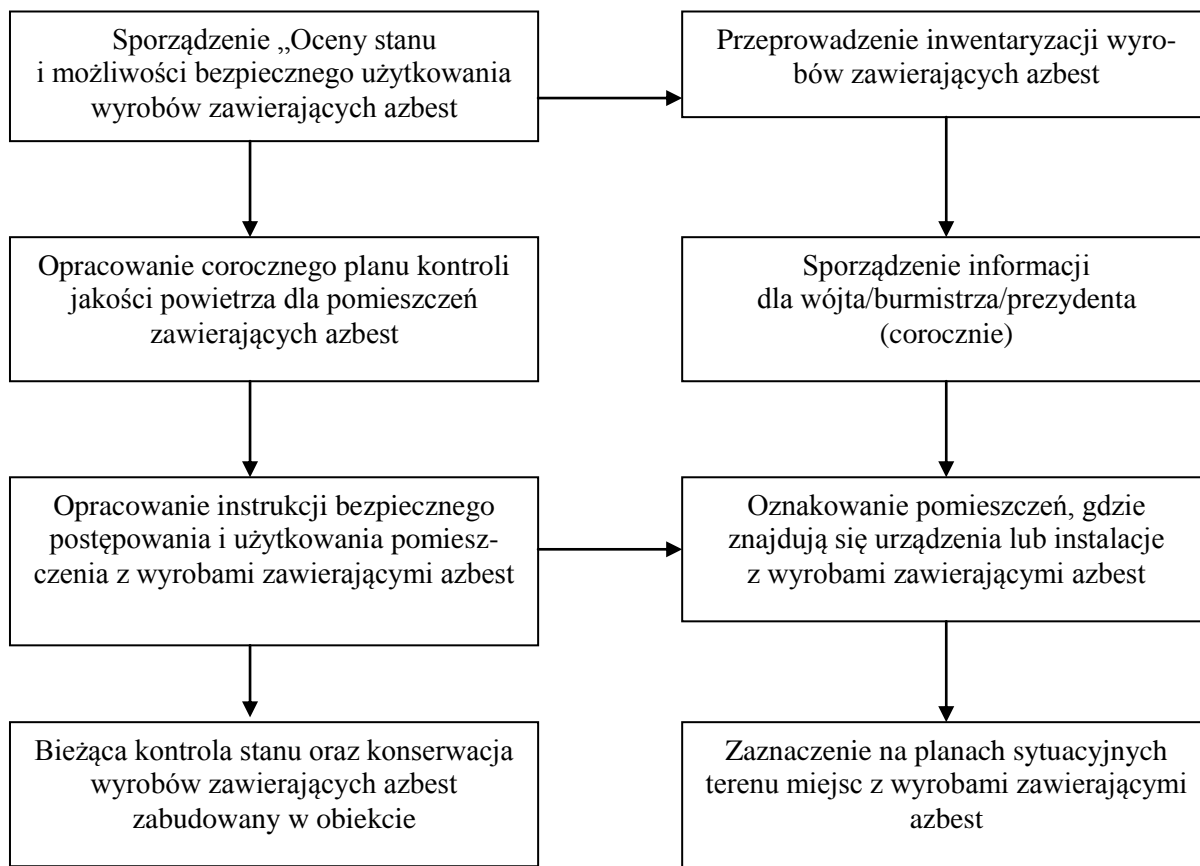
Procedura 6 – dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

GRUPA V Procedura obowiązująca zarządzających urządzeniami przewoźnymi do przetwarzania odpadów zawierających azbest.

Procedura 7 – dotycząca przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych.

GRUPA I – Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest

PROCEDURA 1. Dotycząca obowiązków i postępowania właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy więc bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres posiadania budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeżeli znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu - gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest – ma obowiązek sporządzenia (w 2 egzemplarzach) „oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej, sporządzają następane „Oceny..” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” - tzn.:

- po 5-ciu latach – jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nie uszkodzone,
- po 1-szym roku – jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia - powinny zostać bezzwłocznie usunięte. Wzór „Oceny...” stanowi załącznik nr 1. Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego w terminie do 30-tu dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny...”. Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest (osoby fizyczne). Natomiast osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do właściwego marszałka województwa. W załączeniu wzory informacji:

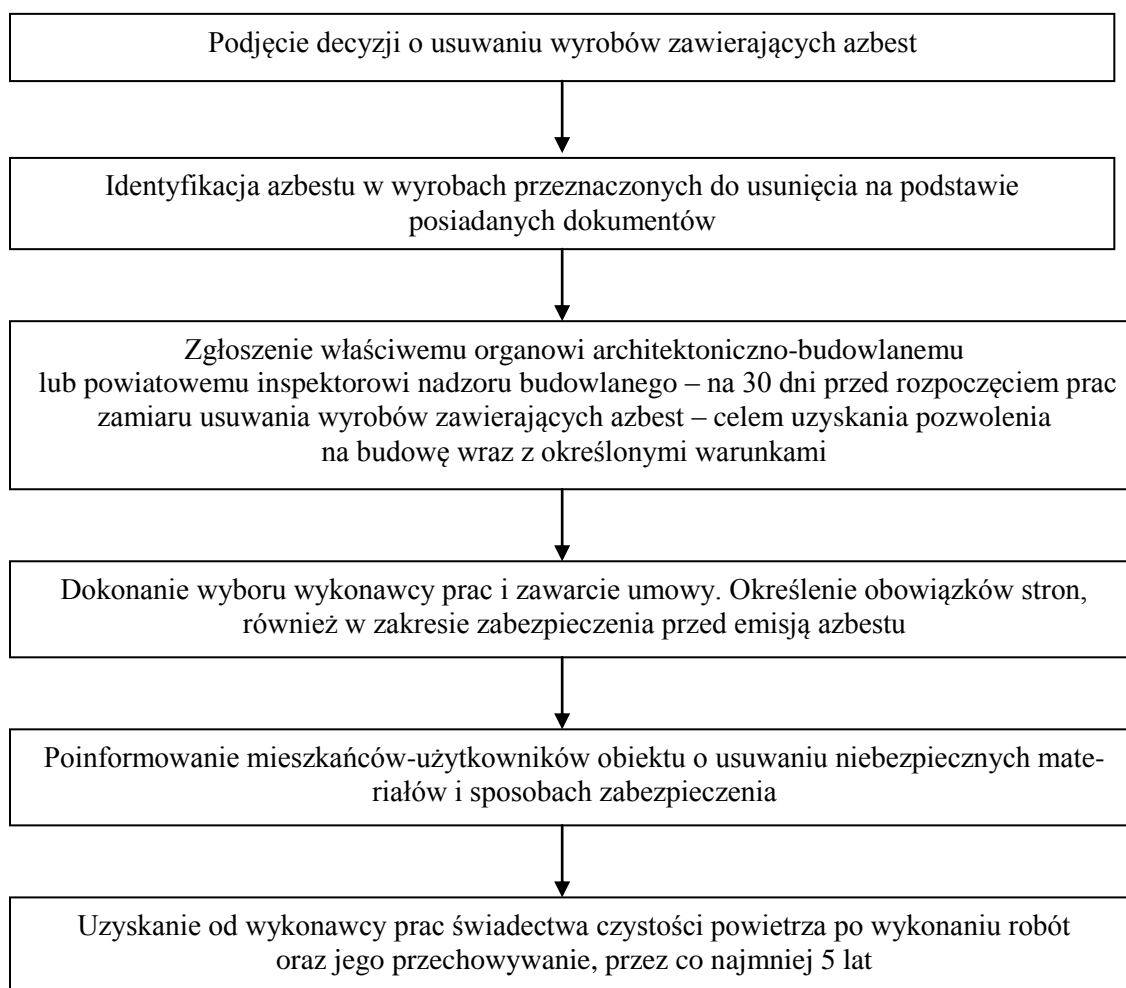
- informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu wykorzystywania (załącznik nr 2),
- informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone (załącznik nr 3).

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (załącznik nr 4),
- opracowania i wywieszania na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Przez cały czas użytkowania wyrobów zawierających azbest w obiekcie lub nieruchomości, właściciel lub zarządca ma obowiązek przeprowadzania bieżącej kontroli stanu oraz konserwacji tych wyrobów. Pracownicy dokonujący takich prac i czynności powinni być odpowiednio przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, a także odpowiednio wyposażeni we właściwą odzież i środki ochronne.

PROCEDURA 2. Dotycząca obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest – posiadający odpowiednie informacje lub dokumenty, mogące służyć do identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach – powinien przedstawić je wykonawcy prac przed ich rozpoczęciem.

Wyniki identyfikacji azbestu posiadane przez właściciela powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny...”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

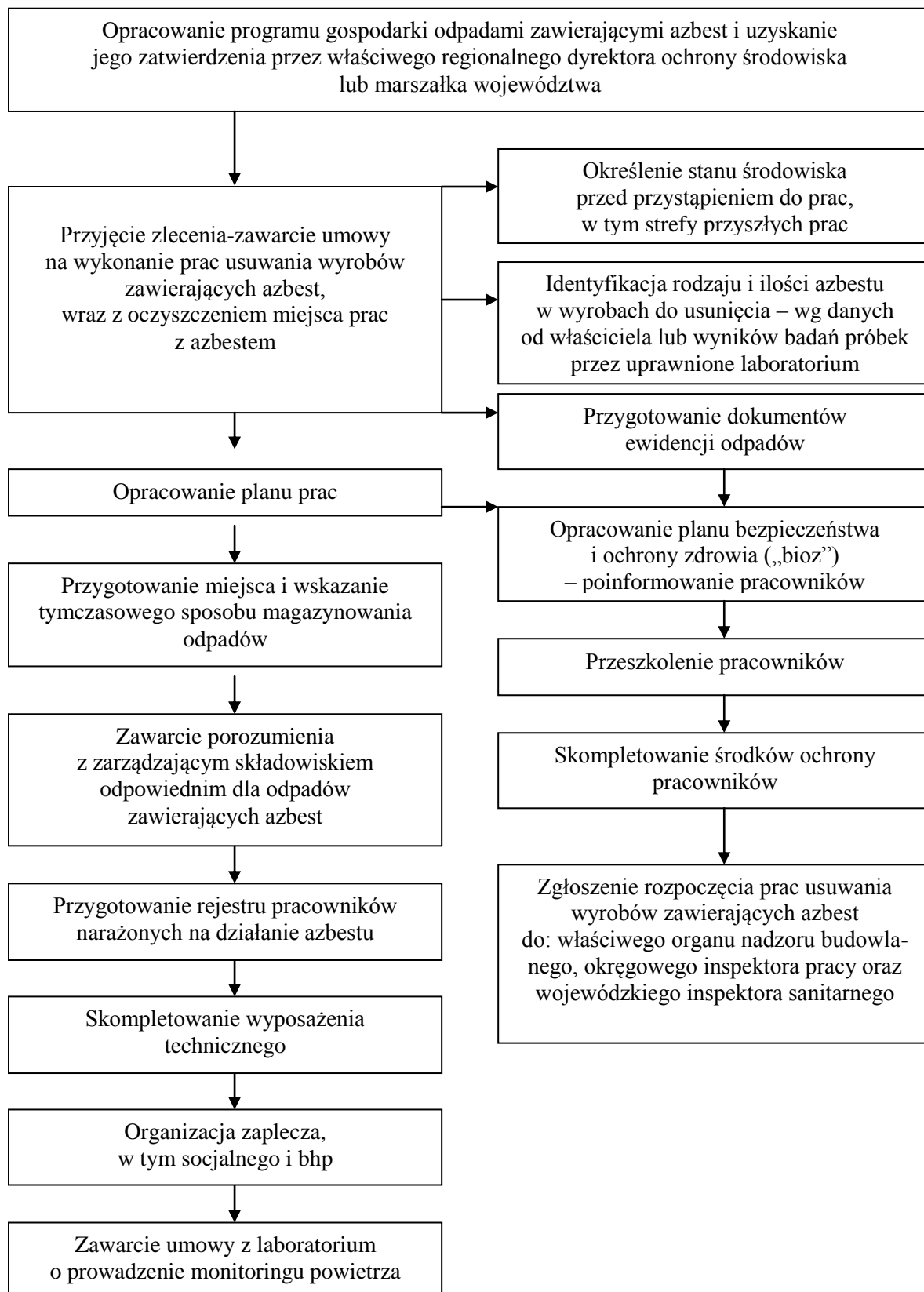
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia – na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art.31 ust.3 pkt 2 oraz art.36 ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót oraz oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

GRUPA II – Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych

PROCEDURA 3. Dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest lub ich zabezpieczenia.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowanie dotyczące przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Zgodnie z art.3 ust.2 pkt 22 ustawy o odpadach „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektu, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”. Z powyższej definicji wynika, że wytwórcą odpadów jest wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, a także właściciel lub zarządzający, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest jest opracowanie programu gospodarki odpadami i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub marszałka województwa. Regionalny dyrektor ochrony środowiska zatwierdza programy gospodarki odpadami dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych, a marszałek województwa w pozostałych przypadkach. Wytwórca odpadów prowadzący przed 12 marca 2010 r. działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie rozbiórki obiektów budowlanych zawierających azbest, jest zobowiązany do uzyskania (do dnia 31 grudnia 2010 r.) decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami. Wydane przed tym dniem, przedsiębiorcy zamierzającym wytwarzać odpady zawierające azbest, decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zachowują ważność na czas, na jaki zostały wydane, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2010 r. albo do dnia uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami. Wykaz podmiotów wytwarzających odpady zawierające azbest na terenie powiatu tczewskiego w oparciu o ważne decyzje Starosty Tczewskiego zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi stanowi załącznik nr 5. Program gospodarki odpadami dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej, powinien zawierać:

1. wyszczególnienie rodzajów odpadów, przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów,
2. informacje wskazujące na sposoby zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu odpadów na środowisko,
3. opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
4. wskazanie rodzaju magazynowanych odpadów oraz sposobu ich magazynowania,
5. oznaczenie obszaru prowadzonej działalności.

Celem prawidłowego przygotowania prac oraz zabezpieczenia pracowników konieczna jest identyfikacja rodzaju i ilości azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia. Identyfikacji można dokonać albo na podstawie stosowanych informacji

i dokumentów uzyskanych od właściciela obiektu lub też na podstawie pobrania próbek wyrobów i wyników badań dokonanych przez uprawnione laboratorium.

Posiadacz odpadów może przekazywać odpady zawierające azbest wyłącznie podmiotom, które uzyskały stosowne decyzje właściwego organu na gospodarowanie odpadami. Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania z odpadami zawierającymi azbest wykonawca prac może przyjąć zlecenia i zawrzeć umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, jak wyżej, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać:

- określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, obejmujący m.in.

- informację dotyczącą przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia, w tym ocenę ryzyka dla zdrowia,
- informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczającej przed skutkami zagrożeń,
 - c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącym bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace – w zakresie ryzyka dla zdrowia oraz bezpiecznych metod pracy z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami, a także bezpieczeństwa i higieny takich prac. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami, przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Skompletowanie środków ochrony pracowników, tj. odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac usuwania wyrobów zawierających azbest do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz wojewódzkiego inspektora sanitarnego. Szczegółowe wymagania dotyczące informacji dla wojewódzkiego inspektora sanitarnego określone zostały w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz.2771).

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy - po rozbiórce a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Dla prawidłowości obrotu odpadami niebezpiecznymi wytwórca odpadów przygotowuje właściwe dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu,
- karta przekazania odpadu.

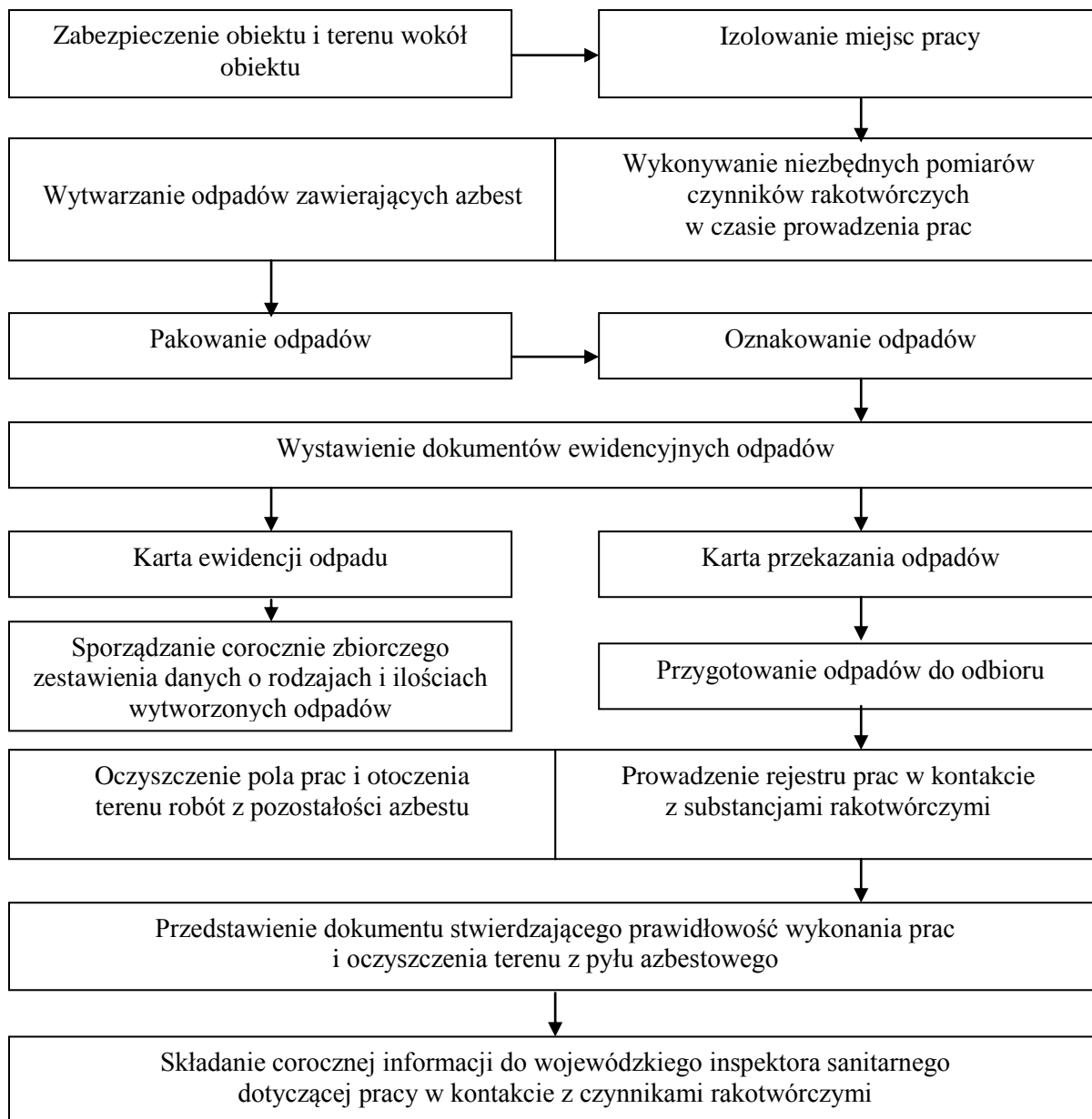
Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usunięciu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub odpowiednio przygotowana kwatera na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku – w zależności od określania stanu środowiska, dokonanego przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 , lub inne mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, a także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

PROCEDURA 4. Dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu/terenu/instalacji azbestu

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – będących, w rozumieniu ustawy o odpadach – wytwórcami odpadów niebezpiecznych.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest - wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół, przed emisją pyłu azbestu, która może nastąpić w wyniku prowadzenia prac. Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczne odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Ogrodzenie terenu powinno nastąpić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”. Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół, objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej. Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania techniczne:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- gromadzenie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99%) lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000 kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona, lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Należą do nich:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między pomieszczeniem stanowiącym strefę prac, a innymi pomieszczeniami lub na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia, środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Odpady powstałe

z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Odpady wyrobów pozostających w kontakcie z azbestem (np. płyty lub maty z wełny mineralnej) o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 powinny zostać szczelnie zapakowane w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczone w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelnie zamknięte. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisku odpadów niebezpiecznych dla azbestu lub do urządzeń przewoźnych przetwarzających odpady zawierające azbest stosuje się:

- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadu.

Wykonawca prac corocznie sporządza, na podstawie kart ewidencji odpadów, zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilościach wytworzonych odpadów zawierających azbest i w terminie do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy, zobowiązany jest je przekazać, właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania, marszałkowi województwa. Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilościach wytworzonych odpadów sporządza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzenia i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz.686).

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczanie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko skutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawiania właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu.

W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych:

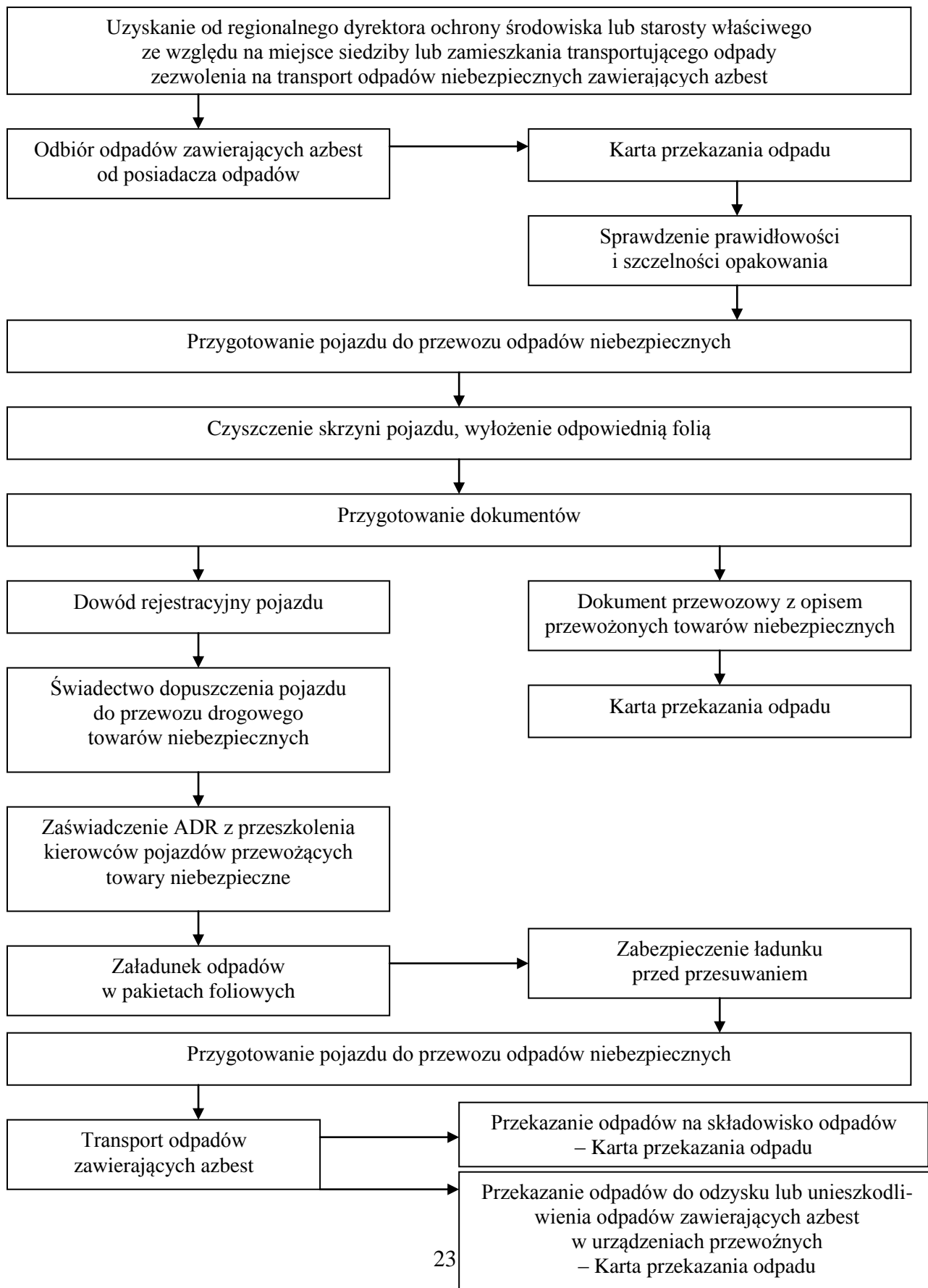
- wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza – przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję,
- wykonawca prac będący pracodawcą ma obowiązek składania corocznie do wojewódzkiego inspektora sanitarnego informacji w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. – w sprawie substancji, preparatów, czynników technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz.2771).

Przepisy prawa europejskiego (Dyrektywa 2003/18/WE oraz 2006/0222/COT) wyraźnie określają prace konserwacyjne i zabezpieczające przy wyrobach zawierających azbest, jako prace mogące powodować narażenie na azbest. Wykonywanie, więc takich prac powinno być również objęte przepisami niniejszej procedury.

Zaleca się umieszczanie odpowiednich wymagań szczegółowych w instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest – wymienionej w **Procedurze 1**.

GRUPA III - Procedura obowiązująca transportującego odpady niebezpieczne zawierające azbest

PROCEDURA 5. Dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania dotyczących przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania:

- a) na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest,
- b) do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów w urządzeniach przewoźnych.

Opis szczegółowy

Transportujący odpady zawierające azbest jest obowiązany uzyskać zezwolenie na transport. Zezwolenie to wydaje regionalny dyrektor ochrony środowiska (dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych) lub starosta (w pozostałych przypadkach), właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania transportującego odpady. Wniosek o wydanie zezwolenia na transport odpadów powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do transportu, w przypadku, gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- oznaczenie obszaru prowadzenia transportu odpadów,
- wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
- przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie transportu odpadów,
- przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie transportu odpadów.

Zezwolenie na transport odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas określony, jednak nie dłuższy niż 10 lat. Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. Tylko wytwórca odpadów, który transportuje wytworzone przez siebie odpady jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na transport odpadów zawierających azbest. W pozostałych przypadkach konieczne jest uzyskanie takiego zezwolenia. Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, za pośrednictwem transportującego odpady odbywa się z zastosowaniem „Karty przekazania odpadu” – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu należy:

- posiadanie „Karty przekazania odpadu” z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (jeżeli podlegają przepisom ADR),
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymywanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i rozbiórki obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie. Dokonujący ich transportu obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (zarządcy składowiska lub zarządcy urządzenia przewoźnego do przetwarzania odpadów zawierających azbest),

Azbest, który jest zanurzony lub unieruchomiony w lepiszczu naturalnym lub sztucznym (takim jak cement, tworzywo sztuczne, asfalt, żywica lub ruda mineralna) w taki sposób, że nie jest możliwe uwolnienie podczas przewozu niebezpiecznych ilości włókien azbestu łatwych do wchłaniania drogą oddechową, nie podlega przepisom ADR. Również wyroby zawierające azbest, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli są zapakowane w taki sposób, że nie jest możliwe uwolnienie podczas przewozu niebezpiecznych ilości włókien azbestu łatwych do wchłaniania drogą oddechową.

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu, dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności. Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych.

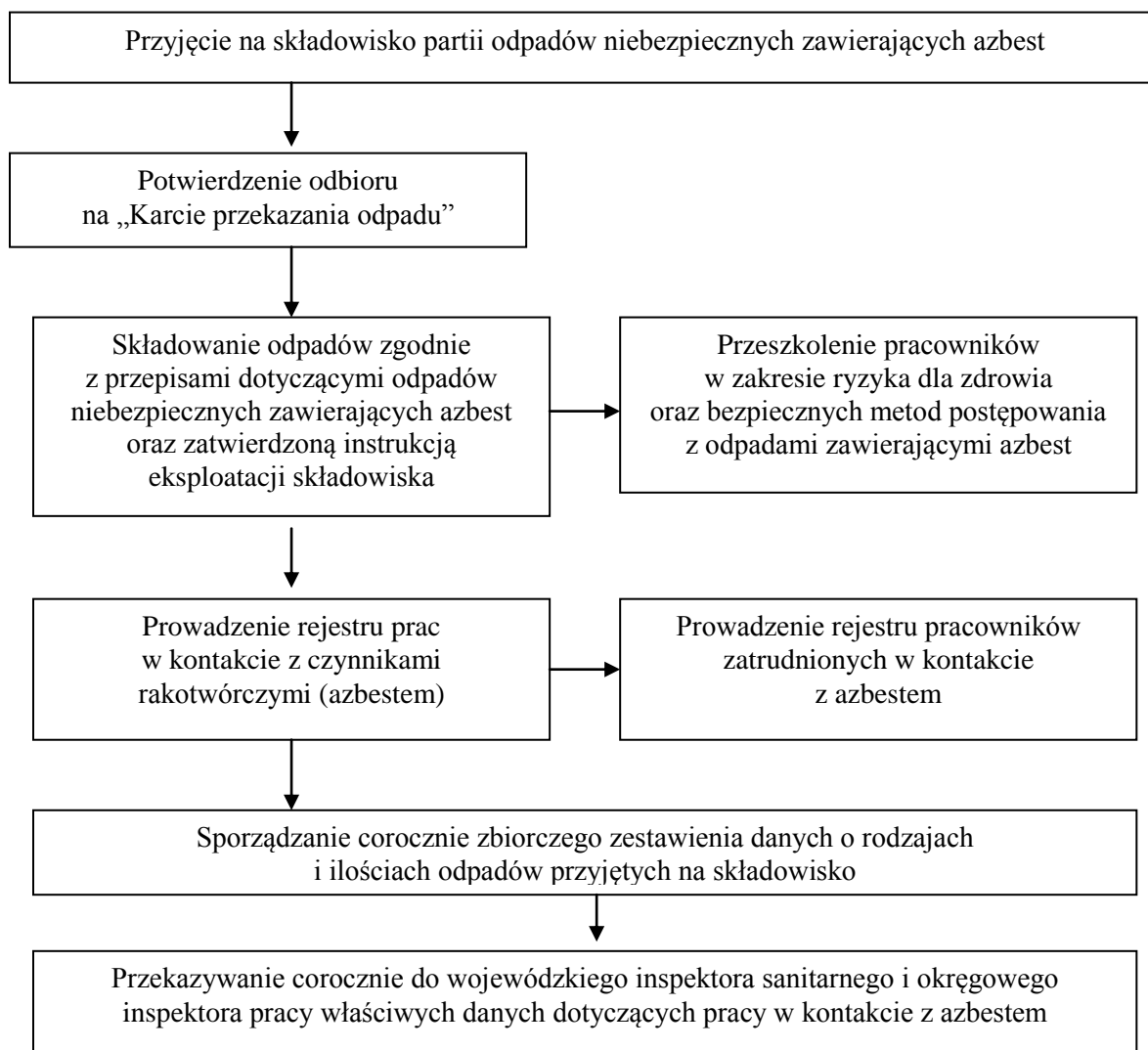
Tablice te powinny być prostokątne o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nieodblaskowym paskiem o szerokości nie przekraczającej 15 mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze. Przed każdym załadunkiem odpadów skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia odpadów, nieposiadających oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz z uszkodzonym opakowaniem. Sztuki przesyłki z odpadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesuwwały się oraz nie były narażone na wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem. Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach.

W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko lub wydzieloną kwaterę przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest, bądź do przetwarzania w urządzeniach przewoźnych. Tam następuje ich przekazanie zarządzającemu składowiskiem lub zarządzającemu urządzeniem przewoźnym i potwierdzenie tego faktu na „Karcie przekazania odpadu”.

GRUPA IV - Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

PROCEDURA 6. Dotycząca składowania odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest

Cel procedury

Przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących składowania odpadów na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na terenie innych składowisk w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis szczegółowy

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem przeznaczonym do składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w „Karcie przekazania odpadu” przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnienie deponowania odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- racjonalne wykorzystanie pojemności eksploatacyjnej składowiska,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilościach odpadów przyjętych na składowisko.

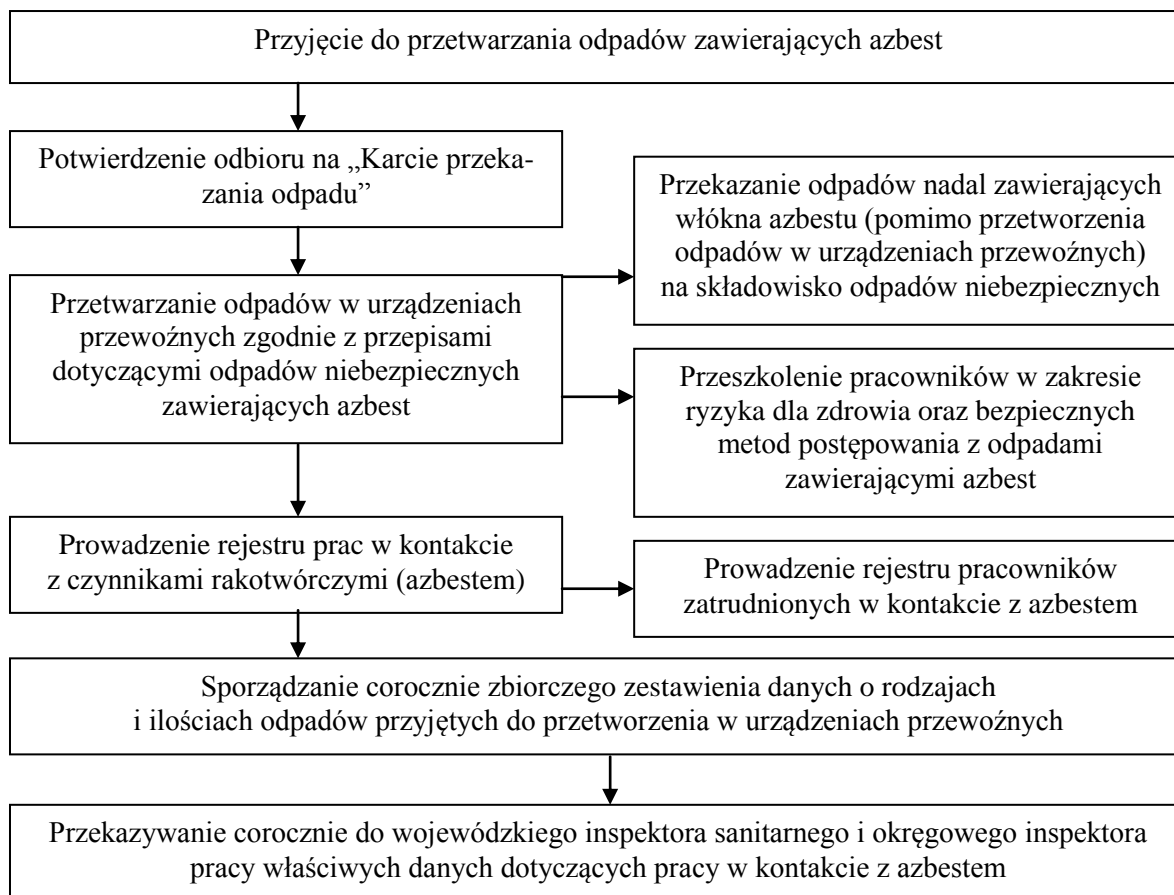
Odpady zawierające azbest pochodzące z remontu i rozbiórki obiektów budowlanych oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów. Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Zarządzający składowaniem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji i po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji marszałek województwa. Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami, m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko, corocznego sporządzania zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilościach składowanych odpadów zawierających azbest i przekazywania go w terminie do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy, właściwemu ze względu na miejsce składowania, marszałkowi województwa. Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilościach składowanych odpadów sporządza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzenia i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz.686).

Zarządzający składowiskiem odpadów zawierających azbest nie pobiera od posiadacza odpadów opłaty za korzystanie ze środowiska. Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska.

Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni. Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowane odpady należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości ok. 5 cm. Opakowane odpady powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniając racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu. Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowisk odpadów. Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 05 01* i 17 06 05* nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz.1858). Pracodawca, prowadzący składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest zobowiązany jest do wykonania czynności określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz.2771). Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organów w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części. Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji marszałek województwa po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

GRUPA V Procedura obowiązująca zarządzających urządzeniami przewoźnymi do przetwarzania odpadów zawierających azbest.

PROCEDURA 7. Dotycząca przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych

Cel procedury

Przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych.

Zakres procedury

Obejmuje działanie począwszy od przyjęcia odpadów niebezpiecznych zawierających azbest do przetworzenia w urządzeniach przewoźnych, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis szczegółowy

Do obowiązków zarządzającego urządzeniem przewoźnym służącym do przetwarzania odpadów azbestowych należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w „Karcie przekazania odpadu” przyjęcia partii odpadów do przetworzenia w urządzeniach przewoźnych,
- przetwarzanie odpadów azbestowych przy użyciu nowych technologii, w urządzeniach przewoźnych zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów zawierających azbest (zapisy „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” wskazują

na wprowadzenie nowych regulacji w zakresie przetwarzania odpadów azbestowych w urządzeniach przewoźnych),

- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilościach odpadów przyjętych do przetworzenia w urządzeniach przewoźnych.

Odpady zawierające azbest pochodzące z remontu i rozbiórki obiektów budowlanych oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być odzyskiwane lub unieszkodliwiane w urządzeniach przewoźnych.

Prace związane z przetwarzaniem odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych będzie można prowadzić zgodnie z przepisami prawnymi, które będą regulowały ww. problematykę azbestową. Przyjęty przez Radę Ministrów „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” wskazuje na potrzebę zmian legislacyjnych w zakresie zadań umożliwiających uruchomienie procedur niezbędnych do przyspieszenia procesu oczyszczania kraju z azbestu. W ramach proponowanych zadań wymienia się dopuszczenie przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych. Z dniem 12 marca 2010 r., zgodnie z *ustawą z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 28, poz.145)*, przetwarzający odpady zawierające azbest w urządzeniach przewoźnych jest zobowiązany do uzyskania zezwolenia na odzysk lub unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest, a jeśli przetwarzający odpady zawierające azbest również świadczy usługi w zakresie rozbiórki i remontów obiektów, w wyniku których powstają odpady zawierające azbest wówczas jest zobowiązany uzyskać jedną decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami. Program gospodarki odpadami zatwierdza w drodze decyzji regionalny dyrektor ochrony środowiska (dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych) albo marszałek województwa (w pozostałych przypadkach), właściwy według obszaru, na którym następuje przetwarzanie tych odpadów. Zezwolenie na odzysk lub unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych wydaje marszałek województwa właściwy według obszaru województwa, na którym następuje przetworzenie tych odpadów.

Ustawa o odpadach dopuszcza przetwarzanie odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych zapewniających takie przekształcenie włókien azbestu, aby nie stwarzały one zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi oraz dla środowiska.

Jeżeli odpady powstałe po procesie przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych nadal zawierają włókna azbestu, podlegają unieszkodliwieniu przez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych.

Zarządzający urządzeniem przewoźnym do przetwarzania odpadów zawierających azbest obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych do przetworzenia, corocznego sporządzania zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilościach przetwarzanych odpadów zawierających azbest i przekazywania go w terminie do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy, właściwemu ze względu na miejsce przetwarzania odpadów, marszałkowi województwa. Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilościach przetworzonych odpadów sporządza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzenia i przekazywania zbiorczych zestawień danych (*Dz. U. Nr 101, poz.686*).

Pracodawca zatrudniający pracowników przetwarzających odpady zawierające azbest w urządzeniach przewoźnych zobowiązany jest do wykonania czynności określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (*Dz. U. Nr 280, poz.2771*).

6. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W POWIECIE TCZEWSKIM

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu określająca stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest uzależniony od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004 r. Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania wojewodzie (od 25 listopada 2008 r. marszałkowi województwa) albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Stopnie pilności wymiany wyrobów zawierających azbest:

- **I stopień pilności** oznacza bezzwłoczną wymianę lub naprawę ocenionych wyrobów zawierających azbest,
- **II stopień pilności** oznacza konieczność ponownej oceny stanu wyrobów zawierających azbest w czasie do 1 roku,
- **III stopień pilności** oznacza konieczność ponownej oceny stanu wyrobów zawierających azbest w terminie do 5 lat.

Na terenie powiatu tczewskiego z uwagi na rolniczy charakter tego obszaru, wyroby zawierające azbest przede wszystkim występują w obiektach budowlanych mieszkalnych i inwentarskich głównie w postaci różnego rodzaju płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych w latach ubiegłych do wykonania pokryć dachowych oraz elewacji budynków, a także w znikomej ilości w postaci rurociągów i ich izolacji. Biorąc pod uwagę upływ czasu i naturalne procesy zużycia, stan tych elementów będzie się w miarę upływu lat pogarszał, a problem zgodnego z prawem zagospodarowania odpadów azbestowych narastał.

Na terenie powiatu tczewskiego ilość wyrobów zawierających azbest według stanu na koniec 2007 roku wynosiła 918 989,80 m² (płyt azbestowo-cementowych) i 51300 mb rur azbestowo-cementowych.

Z uwagi na to, że nie wszystkie gminy powiatu tczewskiego przeprowadziły pełną inwentaryzację wyrobów zawierających azbest, dane do powiatowego programu przyjęto z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa pomorskiego”. Do obliczeń wagi wyrobów ustalono następujący przelicznik: 1m² płyty = 11 kg.

W tabeli nr 1 i 2 przedstawiono ilości płyt azbestowo-cementowych dla budownictwa w powiecie tczewskim w podziale na gminy, wg stanu na 31 grudnia 2007 r.

Tabela nr 1. Ilości [m²] i stopnie uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe dla budownictwa) w powiecie tczewskim w podziale na gminy. Stan na 31 grudnia 2007 r.

L.p.	Gmina	Ilość [m ²]			Ilość [m ²]
		Stopień pilności			Razem
		I	II	III	
1.	Miasto i Gmina Gniew – razem	28 945,2	139 012,6	12 098,0	180 055,8
	w tym: -osoby fizyczne	23 586,2	136 297,0	12 098,0	171 981,2
	- osoby prawne	5 359,0	2 715,6	0,0	8 074,6
2.	Gmina Morzeszczyn – razem	10 000,0	68 853,0	10 000,0	88 853,0
	w tym: -osoby fizyczne	10 000,0*	68 853,0*	10 000,0*	88 853,0
	- osoby prawne	0,0	0,0	0,0	0,0
3.	Miasto i Gmina Pelplin – razem	20 000,0	60 052,0	44 220,0	124 272,0
	w tym: -osoby fizyczne	20 000,0*	60 000,0	44 220,0*	124 220,0
	- osoby prawne	0,0	52,0	0,0	52,0
4.	Gmina Subkowy – razem	1 757,0	58 621,0	138 171,0	198 549,0
	w tym: -osoby fizyczne	1 757,0	58 621,0	138 171,0	198 549,0
	- osoby prawne	0,0	0,0	0,0	0,0
5.	Miasto Tczew – razem	0,0	482,0	10 954,0	11 436,0
	w tym: -osoby fizyczne	0,0	100,0	10 954,0	11 054,0
	- osoby prawne	0,0	382,0	0,0	382,0
6.	Gmina Tczew – razem	70 000,0	120 000,0	125 824,0	315 824,0
	w tym: - osoby fizyczne	70 000,0*	120 000,0	125 824,0	315 824,0
	- osoby prawne	0,0	0,0	0,0	0,0
Ogółem powiat tczewski – razem		130 702,2	447 020,6	341 267,0	918 989,8
w tym : - osoby fizyczne		125 343,2	443 871,0	341 267,0	910 481,2
- osoby prawne		5 359,0	3 149,6	0,0	8 508,6

* ilość podana szacunkowo

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa pomorskiego.

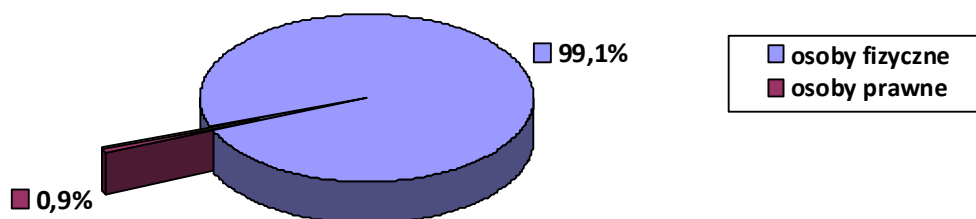
Tabela nr 2. Ilości [Mg] i stopnie uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (plyty azbestowo-cementowe dla budownictwa) w powiecie tczewskim w podziale na gminy. Stan na 31 grudnia 2007 r.

L.p.	Gmina	Ilość [Mg]			Ilość [Mg]
		Stopień pilności			Razem
		I	II	III	
1.	Miasto i Gmina Gniew – razem	318,4	1529,2	133,0	1 980,6
	w tym: -osoby fizyczne	259,5	1499,3	133,4	1891,8
	- osoby prawne	58,9	29,9	0,0	88,8
2.	Gmina Morzeszczyn – razem	110,0	757,4	110,0	977,4
	w tym: -osoby fizyczne	110,0	757,4	110,0	977,4
	- osoby prawne	0,0	0,0	0,0	0,0
3.	Miasto i Gmina Pelplin – razem	220,0	660,6	486,4	1 367,0
	w tym: -osoby fizyczne	220,0	660,0	486,4	1 366,4
	- osoby prawne	0,0	0,6	0,0	0,6
4.	Gmina Subkowy – razem	19,3	644,8	1 519,9	2 184,0
	w tym: -osoby fizyczne	19,3	644,8	1 519,9	2 184,0
	- osoby prawne	0,0	0,0	0,0	0,0
5.	Miasto Tczew – razem	0,0	5,3	120,5	125,8
	w tym: -osoby fizyczne	0,0	1,1	120,5	121,6
	- osoby prawne	0,0	4,2	0,0	4,2
6.	Gmina Tczew – razem	770,0	1 320,0	1 384,0	3 474,0
	w tym: -osoby fizyczne	770,0	1 320,0	1 384,0	3 474,0
	- osoby prawne	0,0	0,0	0,0	0,0
Ogółem powiat tczewski – razem		1437,7	4 917,3	3 753,8	10 108,8
w tym: - osoby fizyczne		1378,8	4 882,6	3 753,8	10 015,2
- osoby prawne		58,9	34,7	0,0	93,6

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa pomorskiego.

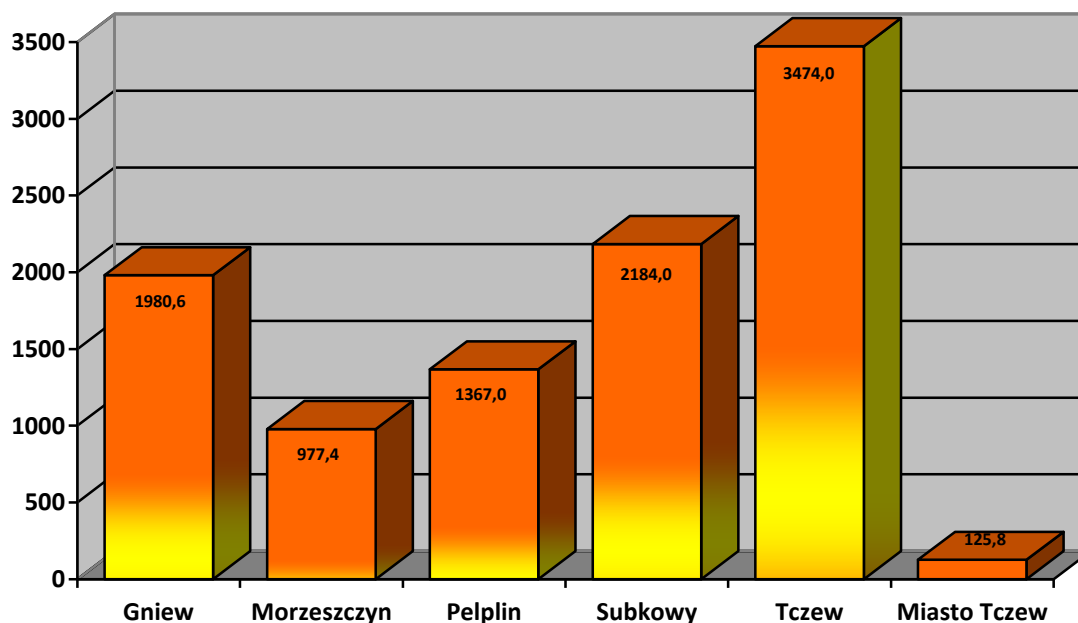
W 99,1 % właścicielami wyrobów zawierających azbest są osoby fizyczne, pozostały procent stanowią osoby prawne.

Wykres nr 1. Procentowy udział właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest w powiecie tczewskim.

Największe ilości płyt azbestowo-cementowych występują na terenie gmin: Wiejskiej Tczew, Subkowy, Gniew i Pelplin. Najmniejsze ilości tych wyrobów występują w mieście Tczewie. Sytuację tę obrazuje wykres nr 2.

Wykres nr 2. Udział wyrobów zawierających azbest [Mg] w poszczególnych gminach powiatu tczewskiego

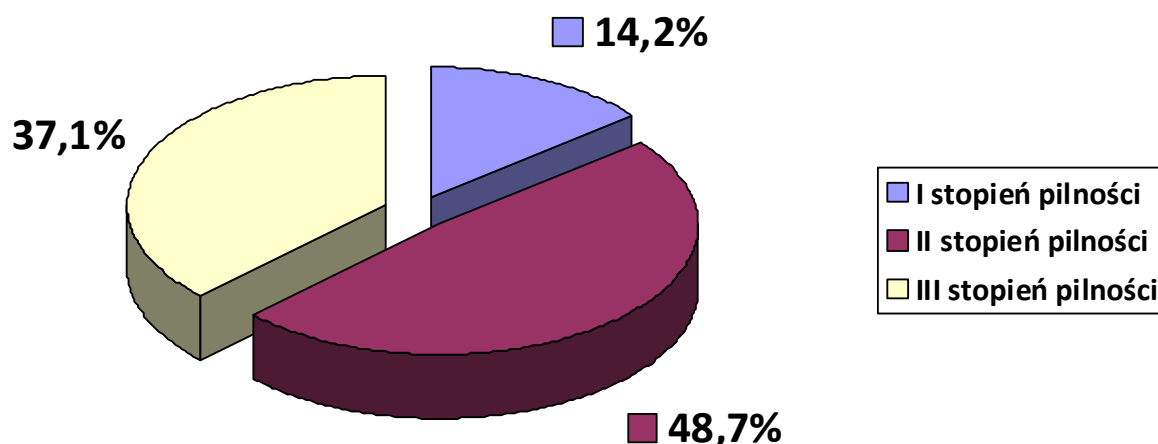
Stan techniczny wyrobów zawierających azbest w powiecie tczewskim przedstawia tabela nr 3 oraz wykres nr 3.

Prawie połowa wszystkich płyt azbestowo-cementowych występujących w powiecie tczewskim jest w średnim stanie technicznym (II stopień pilności). W złym stanie technicznym (I stopień pilności) jest 14,2% płyt azbestowo-cementowych znajdujących się w powiecie, z czego ponad 50 % występuje w gminie wiejskiej Tczew. Następną gminą, w której właściciele lub użytkownicy powinni przystąpić do niezwłocznej wymiany płyt azbestowo-cementowych jest gmina Gniew. Szacuje się, że w gminie tej znajduje się 22,1% wszystkich płyt w powiecie o I stopniu pilności.

Tabela nr 3. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest w powiecie tczewskim

Określenie stanu	Ilość	
	m ²	%
I stopień pilności – zły stan techniczny	130 702,2	14,2
II stopień pilności – średni stan techniczny	447 020,6	48,7
III stopień pilności – dobry stan techniczny	341 267,0	37,1
Ogółem powiat tczewski	918 989,8	100

Wykres nr 3. Procentowy udział wyrobów zawierających azbest ze względu na stopień pilności w powiecie tczewskim.

W tabeli nr 4 określono wskaźniki ilości płyt azbestowo-cementowych dla poszczególnych gmin powiatu tczewskiego w przeliczeniu na 1 Mg przypadające na 1 mieszkańca gminy oraz na 1 km² powierzchni gminy.

Najwyższe wskaźniki nagromadzenia wyrobów zawierających azbest występują na terenie gmin: Subkowy, wiejskiej Tczew i Morzeszczyn. Wskaźnik wynoszący 0,002 Mg płyt azbestowo-cementowych przypadających na 1 mieszkańca dotyczy gminy miejskiej Tczew.

Tabela nr 4. Wskaźniki nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe dla budownictwa) w podziale na gminy. Stan na 31 grudnia 2007 r.

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców w 2007 r.	Powierzchnia [km ²]	Ilość płyt [Mg]	Wskaźniki ilości płyt azbestowo-cementowych	
					Mg/mieszkańca	Mg/km ²
1.	Miasto i Gmina Gniew	15 539	194	1 980,6	0,13	10,21
2.	Gmina Morzeszczyn	3 836	91	977,4	0,25	10,74
3.	Miasto i Gmina Pelplin	16 618	141	1 367,0	0,08	9,70
4.	Gmina Subkowy	5 285	78	2 184,0	0,41	28,00
5.	Miasto Tczew	60 271	22	125,8	0,002	5,72
6.	Gmina Tczew	11 599	171	3 474,0	0,30	20,32
Ogółem powiat tczewski:		113 148	697	10 108,8	0,09	14,50

Źródło: Opracowano na podstawie danych z GUS

Na terenie powiatu tczewskiego istnieje uzbrojenie podziemne z rur azbestowo-cementowych, są to główne sieci wodociągowe. Długości sieci z rur azbestowo-cementowych w poszczególnych gminach z terenu powiatu tczewskiego przedstawia tabela nr 5. Trzy gminy (Morzeszczyn, Tczew i Miasto Tczew) nie wykazały rur azbestowo-cementowych w inwentaryzacjach wyrobów zawierających azbest. Spośród pozostałych gmin, które posiadają informacje o ilości użytkowanych rur azbestowo-cementowych, najwięcej rurociągów z azbestocementu występuje w gminie Pelplin.

Podczas wycofywania z użytkowania rur azbestowo-cementowych rurociągi z azbestocementu, po przyłączeniu odbiorców do nowych rurociągów (często o innych przekrojach i po innych trasach) w większości przypadków pozostają w gruncie.

W celu uregulowania tego typu sytuacji w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” proponowane są zmiany legislacyjne w tym zakresie. Polegać one mają na wprowadzeniu odstępstw od obowiązku usuwania z ziemi rur azbestowo-cementowych. Planowane jest pozostawienie w ziemi części wyłączonych z użytkowania rurociągów, gdy nie utrudni to obsługi eksploatacji innych instalacji infrastrukturalnych, a pozostawione w ziemi wyroby azbestowe zostaną uwidocznione w planach miejscowych.

Tabela nr 5. Ilości użytkowanych rur azbestowo-cementowych. Stan na 31 grudnia 2007 r.

Lp.	Gmina	Ilość rur azbestowo-cementowych		Uwagi
		mb	Mg	
1.	Miasto i Gmina Gniew	14 900,0	140,3	Ø 80, 100, 150;
2.	Gmina Morzeszczyn	b. d.	b. d.	
3.	Miasto i Gmina Pelplin	35 000,0	525,0	
4.	Gmina Subkowy	1 400,0	144,0	wg materiałów PUV z 2007 r.
5.	Miasto Tczew	b. d.	b. d.	
6.	Gmina Tczew	b. d.	b. d.	
Ogółem powiat tczewski:		51 300,00	809,3	

Zródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa pomorskiego.

Powstające podczas usuwania wyrobów zawierających azbest odpady niebezpieczne obecnie poddawane są procesowi unieszkodliwiania poprzez ich składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych zawierających azbest lub innym składowisku z wydzieloną kwaterą przeznaczoną do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Według stanu na 1 stycznia 2010 r. na terenie Polski istnieje 25 składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest (tabela nr 6). W województwie pomorskim znajdują się dwa składowiska przeznaczone do składowania odpadów azbestowych w Bierkowie – powiat słupski i Gilwie Małej – powiat kwidzyński.

Tabela nr 6. Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest na terenie Polski, według stanu na 1 stycznia 2010 r.

Lp.	Nazwa i lokalizacja składowiska	Nazwa i adres zarządzających składowiskiem	Wolna pojemność składowiska [m ³]
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE			
1.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady zawierające azbest w Trzebczu Gmina – Polkowice (GMW) Powiat – polkowicki	Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o. o. ul Dąbrowskiego 2, 59-100 Polkowice tel. (76) 8462911 e-mail: pgm@pgm-polkowice.com.pl	1 230
2.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie – wydzielona kwatera Gmina – Trzebnica (GMW) Powiat – trzebnicki tel. kom. składowiska 667 882 998	Zakład Gospodarki Komunalnej w Trzebnicy ul. Piłsudskiego 1, 55-100 Trzebnica tel. (71) 38715 92 e-mail: sklawowisko@um.trzebnica.pl	5 986

Lp.	Nazwa i lokalizacja składowiska	Nazwa i adres zarządzających składowiskiem	Wolna pojemność składowiska [m ³]
3.	Składowisko odpadów przemysłowych w Wałbrzychu ul. Górnicza 1, 58-303 Wałbrzych, tel. (74) 849 53 08, 603 754 043 Gmina – Wałbrzych (GM) Powiat – wałbrzyski	„MO-BRUK” J. Mokrzycki Sp. k. Korzenna 214, 33-322 Korzenna tel. (18) 4417048, 603754043 e-mail: sklawowisko@mobruk.pl	34 385
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO - POMORSKIE			
4.	„ECO – POL“ Składowisko odpadów niebezpiecznych w Małociechowie 86-120 Pruszcz, tel. (52) 330 80 65, 668 806 219 Gmina – Pruszcz (GW) Powiat – świecki	„ECO – POL” Sp. z o. o. ul. Dworcowa 9, 86-120 Pruszcz tel. (52) 330 80 65, 604 976 270 e-mail: eco-pol@o2.pl	5 172
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			
5.	Składowisko odpadów azbestowych w Srebrzyszczu, tel. (82) 565 31 20, 662 060 059 Gmina – Chełm (GW) Powiat – chełmski	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o. o. w Chełmie ul. ks. P. Skargi 11, 22-100 Chełm tel. (82) 560 50 20 e-mail: pgo@pgo.chelm.pl	1200
6.	Składowisko odpadów Piaski Zarzecze II w Kraśniku – 2 kwatery tel. (81) 825 26 05, 603 172 750 Gmina – Kraśnik (GM) Powiat – kraśnicki	Przedsiębiorstwo Usług Wodno – Budowlanych WOD-BUD Sp. z o. o. ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik tel. (81) 825 26 05, 603 172 750 e-mail: wod-bud@wod-bud.com.pl	1 kwatery- 97 000 2 kwatery- 126 346
7.	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Poniatowej Wsi 24-320 Poniatowa Wieś, tel. 502 625 745 Gmina – Poniatowa (GMW) Powiat – opolski	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Poniatowej Wsi, 24-320 Poniatowa oraz Lubelska Agencja Ochrony Środowiska S.A. ul. Kuźnicza 15, 21-045 Świdnik tel. (81) 820 47 32	2 800
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE			
8.	Składowisko odpadów zawierających azbest w Gorzowie Wielkopolskim – Chróścik, ul. Małszyńska 180, 66-400 Gorzów Wielkopolski, tel. (95) 726 31 27, 603 046 588 Gmina – Gorzów Wielkopolski Miasto na prawach powiatu	Zakłady Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. ul. Teatralna 49, 66-400 Gorzów Wielkopolski tel. (95) 722 53 85, 601 764 290 e-mail: zuo@zuo-gorzow.pl	20 272
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE			
9.	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Jadwinówce (Jadwinówka – część wsi Płoszów), tel. 517 822 700 Gmina – Radomsko (GW) Powiat – radomszczański	Transport – Metalurgia Sp. z o. o. ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko tel. (44) 685 42 26, 517 822 700	2 500
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE			
10.	Składowisko odpadów w Bolesławiu – „Ujkowie Starym” ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław, tel. (32) 644 11 48 Gmina – Bolesław (GW) Powiat – olkuski	Zakład Gospodarki Komunalnej Bolesław Sp. z o. o. ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław tel. (32) 624 19 58 e-mail: wysypisko@zgkboleslaw.com.pl	23 000

Lp.	Nazwa i lokalizacja składowiska	Nazwa i adres zarządzających składowiskiem	Wolna pojemność składowiska [m ³]
11.	Składowisko odpadów w Tarnowie ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów, tel. (14) 637 36 45, 694 448 317 Gmina – Tarnów Miasto na prawach powiatu	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o. o. ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów, tel.(14) 633 06 82 e-mail: piotr.lech@ratownictwochemiczne.pl	15 000
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE			
12.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne – wydzielona kwatery, w Rachocinie, 09-200 Rachocin, tel. (24) 275 06 49, 509 069 207 Gmina – Sierpc (GW) Powiat – sierpecki	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu, ul. Traugutta 33, 09-200 Sierpc, tel. (24) 275 55 35 609 069 207, e-mail: zgmsierpc@wp.pl	45 000
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE			
13.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pysznicy, tel. (15) 642 77 94, 512 473 910, Gmina - Pysznica (GW) Powiat - stalowowolski	Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy, ul. Wolności 295, 37-403 Pysznica tel. (15) 841 00 08 e-mail: gzk@pysznica.pl	250
14.	Składowisko odpadów w Młynach, tel. (16) 628 36 63 Gmina – Radymno (GW), Powiat – jarosławski	Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z siedzibą w Skołoszowie Skołoszów 341, 37-550 Radymno tel. (16) 628 12 65 e-mail: zgkradymno@poczta.fm	35 834
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE			
15.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady zawierające azbest (dla miasta Łomży i gminy Miastkowo) w Miastkowie (okolice wsi Korytki Leśne i Czar) tel. (86) 212 51 65 Gmina – Miastkowo (GW) Powiat – łomżyński	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zakład Budżetowy w Łomży ul. Akademicka 22, 18-400 Łomża tel. (86) 218 64 88 e-mail: mppkim@merinsoft.com.pl	390
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE			
16.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie (dla powiatu słupskiego) Bierkowo 120, 76-200 Słupsk, tel. (59) 843 16 42, 605 787 922 Gmina – Słupsk (GW) Powiat – słupski	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Słupsku ul. Szczecińska 112, 76-200 Słupsk tel. (59) 843 40 22, 603 645 918 e-mail: sekretariat@pgksłupsk.pl	3 500
17.	Składowisko odpadów w Gilwie Małej, Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn, tel. (55) 279 58 28 Gmina – Kwidzyn (GW) Powiat – kwidzyński	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn tel. (55) 279 58 28 e-mail: zuok@wp.pl	56 000
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE			
18.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonym sektorem dla odpadów zawierających azbest w Knurowie,	PPHU KOMART Sp. z o. o. ul. Szpitalna 7, 44-194 Knurów tel. (32) 235 11 83 e-mail: składowisko@komart.pl	341 000

Lp.	Nazwa i lokalizacja składowiska	Nazwa i adres zarządzających składowiskiem	Wolna pojemność składowiska [m ³]
	ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów, tel. (32) 335 50 60, 335 50 61, 335 50 62 Gmina – Knurów (GM), Powiat – gliwicki		
19.	Cofinco – Poland Sp. z o. o. Składowisko z wydzieloną kwaterą na odpady zawierające azbest w Jastrzębiu Zdroju, ul. Dębiny 36, 44-336 Jastrzębie Zdrój tel. (32) 470 75 00, 602 372 646 Gmina – Jastrzębie Zdrój Miasto na prawach powiatu	Cofinco – Poland Sp. z o. o. ul. Graniczna 29, 40-956 Katowice tel. (32) 256 44 18 e-mail: cofinco@cofinco.pl	50
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE			
20	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w miejscowości Dobrów, Dobrów 8, 28-142 Tuczępy tel. (15) 864 51 13, 509 231 489 Gmina – Tuczępy (GMW) Powiat – buski	Środowisko i Innowacje Sp. z o. o. Dobrów 8, 28-142 Tuczępy tel. (15) 864 51 13, 509 231 479 e-mail: biuro@sii.com.pl	129 000
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO - MAZURSKIE			
21.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. (dla miasta Elbląg) ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg, tel. (55) 232 36 00 Gmina – Elbląg Miasto na prawach powiatu	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg tel. (55) 236 12 25 e-mail: zuo@elblag.com.pl	800
22.	Składowisko odpadów z wydzieloną kwaterą na odpady zawierające azbest w miejscowości Półwieś, Gmina – Zalewo (GMW) Powiat – iławski	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. ul. 3 Maja 8, 14-100 Ostróda tel. (89) 646 42 51 e-mail: puk-ost@post.pl	22 000
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
23.	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie, ul. Sulańska 11, 62-510 Konin tel. (63) 249 36 24 Gmina – Konin Miasto na prawach powiatu	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. ul. Sulańska 11, 62-510 Konin tel. (63) 249 36 24 e-mail: sekretariat@utyliczacja-konin.pl	107 000
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIO POMORSKIE			
24.	Zakład Odzysku Odpadów w Sianowie, ul. Łubuszan 80, 76-004 Sianów tel. (94) 318 53 65, 501 393 104 Gmina – Sianów (GMW) Powiat – koszaliński	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. ul. Komunalna 5, 75-724 Koszalin tel. (94) 348 44 44 e-mail: pgk@pgk.koszalin.com.pl	13 192
25.	EKO-MYŚL Sp. z o. o. Składowisko odpadów w miejscowości Dalsze, Dalsze 36, 74-300 Myślibórz tel. (95) 747 56 53, 601 421 656 Gmina – Myślibórz (GMW) Powiat – myślibórski	Eko-Mysł Sp. z o. o. Dalsze 36, 74-300 Myślibórz tel. (95) 747 56 53, 601 421 656 e-mail: eko-mysl@marsnet.pl	2 500

Źródło: Opracowano na podstawie strony www.bazaazbestowa.pl

Przy istniejącym składowisku odpadów komunalnych w Nicponii, gmina Gniew planowana jest lokalizacja nowej kwatery do składowania odpadów azbestowych o powierzchni 1,3 ha. Znajduje się ono po zachodniej stronie obecnego składowiska.

7. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PROGRAMU

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjmuje, że usunięcie wyrobów azbestowych ma zostać zakończone do 2032 r. Pomyślana realizacja programu zależy od zaangażowania organów administracji państwowej i jednostek samorządu terytorialnego.

Opracowując powiatowy program usuwania wyrobów zawierających azbest należy uwzględnić politykę, cele i zadania:

- „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”,
- „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”
- wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- innych programów i planów uwzględniających „problematykę azbestową”, np. program termomodernizacji budynków, program ochrony zdrowia ludzi.

Ustalając politykę, cele i zadania dla systemu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu należy kierować się zasadami:

- dokładnej, szczegółowej wiedzy w zakresie występowania wyrobów azbestowych na terenie powiatu,
- zapobiegania narażenia na ekspozycję pyłu azbestowego ludzi i środowiska,
- realności przyjmowanych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych na terenie powiatu,
- współpracy w rozwiązaniu „problematyki azbestowej” z gminami, bądź ze związkami międzygminnymi lub na poziomie regionalnym.

Zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” do zadań samorządu powiatowego należy:

- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
- współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*;
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*;
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

8. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

W niniejszym rozdziale przedstawiono konieczne do realizacji zadania związane z likwidacją odpadów zawierających azbest na terenie powiatu tczewskiego oraz zaproponowano okresy ich wykonania.

Tabela nr 7. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Rok	Zakres	Wykonawca
1.	2010	Pełna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest (ilość i stan techniczny), znajdujących się na terenie gmin powiatu tczewskiego	Wójtowie, Burmistrzowie, Prezydent Miasta Tczewa
2.	Zadanie ciągłe	Coroczna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest (ilość i stan techniczny), znajdujących się na terenie gmin powiatu tczewskiego	Wójtowie, Burmistrzowie, Prezydent Miasta Tczewa
3.	Zadanie ciągłe	Organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest	Jednostki samorządu terytorialnego
4.	2010-2011	Budowa kwatery do składowania odpadów azbestowych przy składowisku w Nicponii w gminie Gniew, teren 1,3 ha	"ABC" Zdzisław Bonkowski z siedzibą w Kościerzynie
5.	2010-2020	Aktualizacja i weryfikacja programu usuwania azbestu dla powiatu tczewskiego	Zarząd Powiatu Tczewskiego
6.	2010-2032	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nie-przeznaczonych (sukcesywnie likwidowanie „dzikich” wysypisk odpadów azbestowych)	Wójtowie, Burmistrzowie, Prezydent Miasta Tczewa
7.	2010-2032	Działalność informacyjna dotycząca możliwości finansowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz wskazująca firmy uprawnione do prowadzenia prac	Jednostki samorządu terytorialnego
8.	2010-2032	Uznawanie usuwania azbestu za zadanie priorytetowe	Jednostki samorządu terytorialnego
9.	2010-2032	Poszukiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania oraz ewentualna pomoc osobom fizycznym w finansowaniu wymiany pokryć dachowych na bezazbestowe, w przypadku zmiany przepisów prawnych i wprowadzenia instrumentów finansowych umożliwiających przeznaczanie przez j.s.t. środków na ww. cel	Samorządy lokalne

Rysunek nr 1. Lokalizacja projektowanej kwatery przeznaczonej do składowania odpadów zawierających azbest w powiecie tczewskim

Oznaczenia:

- projektowana kwatery do składowania odpadów azbestowych znajdująca się przy istniejącym składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Nicponii, gmina Gniew.

9. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

Do oszacowania kosztów inwestycyjnych przyjęte zostały następujące ceny jednostkowe (brutto):

- Demontaż płyt azbestowo- cementowych, transport i unieszkodliwianie:
 - ceny w powiecie tczewskim są zróżnicowane w granicach od 17,0 zł/m² do 31,0 zł/m²; do obliczeń przyjmuje się średnią cenę 24 zł/m² (w I etapie) po zbudowaniu składowisk na terenie województwa pomorskiego, 20 zł/m² w tym kwatery na składowisku odpadów w Nicponii.
- Koszt budowy kwatery do składowania odpadów zawierających azbest:
 - kwatera przy istniejącym składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Nicponii, gm. Gniew – 3,0 mln zł/ha.

Tabela nr 8. Koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Lata		
			2010-2012	2013-2022	2023-2032
1.	Ilość wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usunięcia	m ²	103 018,7	306 942,6	509 028,5
2.	Koszt usunięcia płyt wraz z unieszkodliwieniem	tys. zł	2 472,45	6 138,85	10 180,57

Tabela nr 9. Koszt budowy nowej kwatery do składowania odpadów azbestowych w powiecie tczewskim

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Koszt [mln zł]	Lata realizacji
1.	Budowa kwatery do składowania odpadów azbestowych przy składowisku w Nicponii w gminie Gniew, teren 1,3 ha	"ABC" Zdzisław Bonkowski z siedzibą w Kościerzynie	3,9	2010-2011

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wdrożenie programu usuwania wyrobów zawierających azbest będzie następowało z wykorzystaniem środków własnych właścicieli obiektów, na których zamontowane są wyroby zawierające azbest, z udziałem środków pochodzących z innych źródeł.

W powiecie tczewskim działania mające na celu usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest będą mogły być finansowane obecnie przy użyciu środków krajowych.

Środki krajowe na zadania usuwania azbestu mogą pochodzić m. in. z:

- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.
Beneficjentami Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą być osoby fizyczne, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego i inne osoby prawne. Zadania związane z usuwaniem wyrobów azbestowych są realizowane na zasadach ogólnych przewidzianych dla projektów inwestycyjnych oraz poprzez konkurs *Unieszkodliwianie odpadów azbestowo-cementowych z terenu województwa pomorskiego*.

- Banku Ochrony Środowiska Oddział w Gdańsku współpracującego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.
BOŚ Oddział w Gdańsku współpracuje z WFOŚiGW w Gdańsku w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji, realizowanych na terenie województwa pomorskiego, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest. W ramach linii kredytowej nr 3 *Usuwanie i unieszkodliwianie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest* kredytem objęta może być wymiana elementów budowlanych zawierających azbest, usuwanie materiałów azbestowych z budynków, np. płyt elewacyjnych czy materiałów izolacyjnych, demontaż, transport i unieszkodliwianie oraz zakup i montaż nowego pokrycia dachowego lub elewacji. Z kredytu będzie można skorzystać do września 2010 r. lub do wyczerpania środków. Podmiotami uprawnionymi do korzystania z kredytu są spółki prawa handlowego, osoby fizyczne, w tym prowadzące działalność gospodarczą, spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe.

Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest dofinansowanie przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych, podejmowanych przez osoby fizyczne, ze środków publicznych. Środki WFOŚiGW w Gdańsku powstają z opłat za korzystanie ze środowiska, ponoszonych zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska przez prowadzących działalność gospodarczą. Jedną z możliwości wydatkowania tych środków jest ich przeznaczenie na pokrycie kosztów realizacji przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu na terytorium kraju, w tym na budowę kwatery do składowania odpadów azbestowych.

W wielu przypadkach uruchomienie programów pomocowych powoduje podjęcie przez właścicieli obiektów, w których występują wyroby zawierające azbest, działań zmierzających do ich usunięcia.

W przyszłości finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest będzie możliwe poprzez udział np. w liniach kredytowych utworzonych przez odpowiednie programy zajmujące się tym zagadnieniem, jak również poprzez inne utworzone instrumenty finansowe, które umożliwią finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest i ich dalsze zgodne z prawem zagospodarowanie.

11. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Koncepcja zarządzania „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu tczewskiego skupia się przede wszystkim na współpracy z Głównym Koordynatorem programu krajowego, gminami oraz osobami fizycznymi.

W tabeli nr 10 przyjęto wskaźniki, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych celów i zadań.

Tabela nr 10. Wskaźniki monitorowania dla programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka
1.	Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach	m ² /Mg
2.	Ilość usuniętych odpadów azbestowych w poszczególnych gminach	m ² /Mg
3.	Ilość odpadów azbestowych przyjętych na składowiska na terenie województwa pomorskiego	m ³ /Mg
4.	Wielkość środków finansowych krajowych i unijnych przekazanych osobom fizycznym i prawnym w ramach pomocy w realizacji programu	PLN

12. WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH AKTÓW PRAWNYCH

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz.20 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz.1118, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz.150 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz.251 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz.1085 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz.84 z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz.1671 z późn. zm.).

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz.1666 z późn. zm.);
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz.2771 z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz.1896);
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz.1920 z późn. zm.);

5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz.109);
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, z poz.645 z późn. zm.);
7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz.1674);
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz.1833 z późn. zm.);
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz.1595);
10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz.1876 oraz z 2008 r. Nr 200, poz.1235);
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz.649);
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz.1824);
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz.1206);
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz.213);
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz.686);
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz.1055);
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz.1439);
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz.12);
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz.1858);
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz.549 oraz z 2009 r. Nr 39, poz.320);

21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 110, poz.935);
22. Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. Nr 99, poz.667);
23. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz.953 z późn. zm.);
24. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz.1986);
25. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz.2011, z późn. zm.);
26. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz.1126);
27. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów doszkalających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 187, poz.1571).

Powyższe akty prawne dostępne są na stronie sejmowej.

Dyrektywy i decyzje

Poniższe dyrektywy i decyzje dostępne są na stronie prawa Unii Europejskiej EUR-Lex

- ❖ Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str.1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.13, t.1, str.27);
- ❖ Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976, str.201; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.13, t.3, str.317);

Zmieniające dyrektywę Rady 76/769:

- *Dyrektywa Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowująca po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu o stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999, s.18, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.13, t.24, str.193-195);*
- *Dyrektywa Rady 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. zmieniająca po raz piąty dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych*

- i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 263 z 24.09.1983, str.33; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t.7, str.118);*
- *Dyrektywa Rady 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. zmieniająca po raz siódmy (azbest) dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do graniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1985, str.1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.13, t.8, str.86);*
 - *Dyrektywa Komisji 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. dostosowująca do postępu załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 363 z 31.12.1991, str.36; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.13, t.11, str.13).*
- ❖ *Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 6 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE L 263 z 29.09.1983, str.25; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.5, t.1, str.264);*

Zmieniające dyrektywę Rady 83/477:

- *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/18/WE z dnia 27 marca 2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 97, z 15.04.2003, str.48; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.5, t.4, str.312);*
 - *Dyrektywa Rady 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. zmieniająca dyrektywę 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 206 z 29.07.1991, str.16; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.5, t.1, str.415);*
 - *Dyrektywa Rady 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników chemicznych przy pracy (czternasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art.16 ust.1 dyrektywy 89/391/EWG (Dz. Urz. WE L 131 z 5.05.1998, str.11; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.5, t.3, str.279).*
- ❖ *Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str.40; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.13, t.8, str.269);*
- ❖ *Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str.1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.5, t.1, str.349);*
- ❖ *Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str.12; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.5, t.2, str.213);*
- ❖ *Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rako-*

twórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art.16 ust.1 dyrektywy Rady 89/391 EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str.50; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.5, t.5, str.35);

- ❖ Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str.1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.15, t.4, str.228);
- ❖ Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art.16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L 11 z 16.01.2003, str.27, Dz. Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str.25; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz.15, t.7, str.314).

Załącznik nr 1

do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu tczewskiego na lata 2010-2032”

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II. Rodzaj azbestu			
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV. Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem			
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0

V. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI. Wykorzystanie pomieszczenia			
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII. Usytuowanie wyrobu			
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny

Stopień pilności I

(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) 65 i więcej punktów

Stopień pilności II

ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) powyżej 35 do 60 punktów

Stopień pilności III

(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię

.....
Właściciel / Zarządca

.....
Adres

data

- 1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
- 2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- 3) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.
- 4) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Załącznik nr 2

do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu tczewskiego na lata 2010-2032”

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾
 - b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾

Data

.....
(podpis)

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik nr 3

do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu tczewskiego na lata 2010-2032”

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres
 2. Właściciel/zarządca ^{*)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
 3. Tytuł własności
 4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
 5. Ilość (m², tony)³⁾
 6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
 7. Planowane usunięcie wyrobów:
 - a) sposób
 - b) przez kogo
 - c) termin
 8. Inne istotne informacje ⁴⁾
-
- Data (podpis)

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

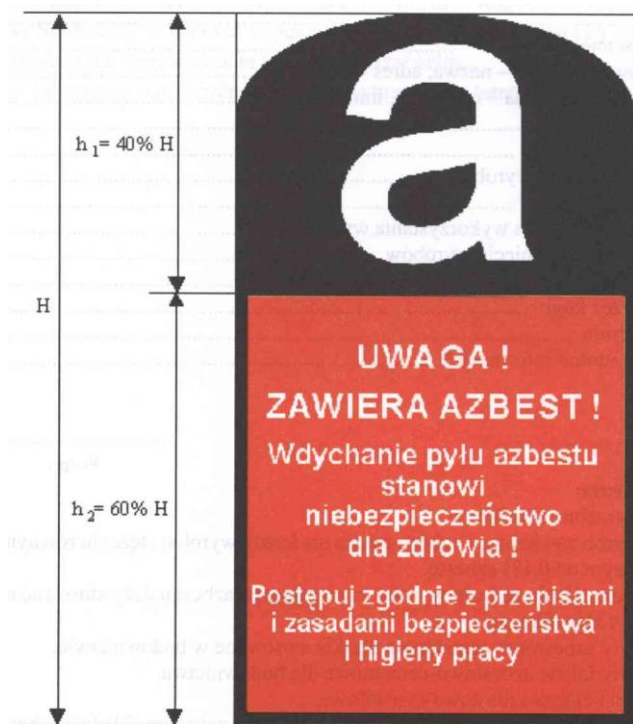
⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załącznik nr 4

do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu tczewskiego na lata 2010-2032”

WZÓR OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA

Pomieszczenie zawiera azbest*

* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości umieszczenia oznakowania na instalacji.

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a. oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b. oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - górną ($h_1 = 40\% H$) zawierającą literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - dolną ($h_2 = 60\% H$) zawierającą wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- c. jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

Załącznik nr 5

do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu tczewskiego na lata 2010-2032”

Wykaz podmiotów wytwarzających odpady zawierające azbest na terenie powiatu tczewskiego w oparciu o decyzje Starosty Tczewskiego zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (stan na dzień 30 kwietnia 2010 r.)

Lp.	Nazwa i adres firmy	Numer telefonu	Data ważności decyzji
1	Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Budowlane „WAKRO” ul. Słowackiego 16, 82—500 Kwidzyn	(55) 261 20 96 601 712 428	31 grudnia 2010 roku albo do dnia uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami
2	Zakład Produkcyjno- Usługowy „ELBA” Sp. jawna Czarlin 19, 83-110 Tczew	503 032 600 502 540 618	
3	Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo- Usługowe „ABBA-EKOMED” Sp. z o.o. ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń	(56) 654 86 70 (56) 654 86 71 (56) 651 44 25 fax (56) 651 40 08	
4	Przedsiębiorstwo Budowlano- Handlowe „HA-BUD” s.c. Zdzisław Gałęza & Stefan Hamadyk Al. Wojska Polskiego 91, 82-203 Malbork	(055) 272 33 48 wew. 34	
5	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPERT” ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa	(22) 621 40 64 (22) 821 34 67 (22) 821 41 75	
6	Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „CARO” ul. Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość	(84) 627 30 13 608 435 133	
7	Zakład Remontowo- Budowlany Stanisław Karolczak ul. Przelajowa 10/56, 94-044 Łódź	(42) 686 67 37 602 455 252	
8	Zakład Robót Ogólnobudowlanych Stanisław Repiński ul. Fałata 10, 83-400 Kościerzyna	(58) 680 19 31	
9	„KONKURENT” Marek Padykuła ul. 30 stycznia 32, 83-110 Tczew	(58) 530 25 45	
10	Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o. (Powiat Pruszków) Reguły ul. Graniczna 6, 05-816 Michałowice	—————	
11	„MAXMED” Zakład Usługowo- Handlowy Marcin Murzyn ul. Źródłana 4, 84-230 Rumia	(58) 671 85 63 (58) 671 48 82	
12	Przedsiębiorstwo Budowlano- Remontowe „BUDEX” Bogdan Jędraszewski & Mirosław Hetmański ul. Armii Krajowej 86, 83-110 Tczew	(58) 777 14 03 (58) 777 10 95 601 671 542	
13	„DEVICE” Sp. z o.o. ul. Matemblewska 19, 80-283 Gdańsk	(58) 342 52 29 (58) 341 00 74	
14	Przedsiębiorstwo Usługowo- Transportowe „OLTRANS”Olgiert Hewelt ul. Lipowa 6, Mrzezino, 84-123 Połchowo, gm. Puck	(58) 673 88 57 (58) 673 62 61 (58) 673 62 72 691 990 693	

Lp.	Nazwa i adres firmy	Numer telefonu	Data ważności decyzji
15	Firma Remontowo- Budowlana „ZEN-REM” Zenon Grebieszczenko ul. Panieńska 23/24m.14, 80-843 Gdańsk	(58) 301 54 18 501 247 816	31 grudnia 2010 roku albo do dnia uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami
16	Sintac-Polska Sp. z o.o. ul. Zegańska 1, 04-713 Warszawa-Międzylesie	(22) 812 62 54 (22) 812 45 93 (22) 812 76 27	
17	Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe „PERFEKT” Monika Stolarz ul. Suchostrzygi Dworzec 4, 83-110 Tczew	781 382 908 (58) 533 80 09	
18	Zakład Remontowo- Budowlany „AMBROŻY” Sp. jawna Wiesława Śliwińska & Kazimierz Ambroży ul. Meissnera 1/3 lok. 222, 03-982 Warszawa	(22) 831 07 64	
19	Firma „ALBEKO” Sp. jawna Emilia Sieger Kotowy, 87-510 Skrwilno	(54) 260 76 10 (54)280 02 87 (54) 280 02 88	
20	Przedsiębiorstwo Techniczno- Usługowe „KO- RAB” Dorota Skalkowska ul. Chmielewskiego 8/3, 81-721 Sopot	(58) 763 41 30	
21	P.P.H.U. „GAJAWI” Gabriel Rogut ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź	(42) 688 43 70 501 028 153	
22	P.P.H.U. „EKO-MIX” Konstanty Spurek ul. Grabiszyńskiej 163, 50-950 Wrocław	(71) 332 45 00 (71) 332 41 61 (71) 361 30 41-43 wew. 231	
23	„ALGADER HOFMAN” Sp. z o.o. ul. Wólczyńskiej 133, lok. 11B, 01-919 Warszawa	(22) 864 94 97 (22) 864 94 99 (22) 834 73 53 (22) 834 75 80 (22) 864 98 12 603 124 853	
24	Usługowy Zakład Izolacji Budowlanej Janusz Gleba Janowo, ul. Pelplińska 15, 83- 211 Jabłowo	(58) 562 24 35 601 635 263	
25	Transport- Metalurgia Sp. z o.o. ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko	(44) 685 41 35 (44) 685 42 90	
26	P.H.U. „POLDACH” s.c. Jacek Supiński & Piotr Supiński ul. Derdowskiego 14, 83-200 Starogard Gdański	(58) 562 56 05 503 005 234	
27	„T.K.J. Matuszewski” Sp. jawna ul. Porucznika Krzycha 5, 86-300 Grudziądz	(56) 465 48 88 (56) 465 48 92	
28	„RAMID” Mirosław Bronisław Dec ul. Kowalskiego 1/54, 03-288 Warszawa	(22) 674 66 78 fax (22) 674 48 58 509 199 917	
29	„AM Trans Progres” Sp. z o. o. ul. Sarmacka 7, 61-616 Poznań	(61) 656 97 37 fax (61) 656 95 50 e-mail: biuro@amtrans.pl	
30	„MASS DEK” Zakład Usługowo-Handlowy Sławomir Krzysztof Roziński ul. Głowackiego 41, 83-110 Tczew	605 632 827	

Lp.	Nazwa i adres firmy	Numer telefonu	Data ważności decyzji
31	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „JUKO” s.c. Jerzy Szczukocki ul. 1 Maja 25, 97 300 Piotrków Trybunalski	(44) 732 69 63 do 65 (44) 649 94 23 do 24	31 grudnia 2010 roku albo do dnia uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami
32	Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „WAGMAR” Grzegorz Wons, Marek Bąkowski ul. Skarszewska 7a, 83-200 Starogard Gdański	(58) 562 06 54 602 716 383 602 716 396	
33	„MITRON” Zakład Instalacyjno- Elektromechaniczny Gerard Ossowski ul. Cegielnia 3, 83-400 Kościerzyna	(58) 686 31 62 663 323 521	
34	Zakład Blacharsko-Dekarski Paweł Czarnuch ul. Łąkowa 26/4, 82-500 Kwidzyn	(55) 261 76 49	
35	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo- Usługowe „TUKS-DACH S.C.” Krzysztof Urbański, Dariusz Teodorczak ul. Aleja Jana Pawła II 15C/8, 83-200 Starogard Gdański	(58) 775 13 40 601 992 015	
36	P.H.U. PAMIR Maciej Piotr Strzeszyński ul. Łąkowa 10, 83-110 Tczew	(58) 532 17 03 504 179 714	
37	Piotr Wojciechowski, Dariusz Wardyn EURO-DOM Spółka Komandytowa ul. Wigury 90a, 83-110 Tczew	603 278 186 609 248 681	
38	Przedsiębiorstwo Budowlane RECON Sp. z o.o. ul. Grzegorza z Sanoka 4, 80-408 Gdańsk	(58) 3441515 504 095 600 e-mail: re- con@recon.pl	
39	Marcin Koziół Firma Handlowo-Usługowa Export-Import Kończewice 22, 82-213 Miłoradz	(55) 271 13 60 662 113 715	